

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK
DE VOORZITTER VAN DE Ve KAMER, ZITTING HOUDEND IN KORT
GEDING

A R R E S T

nr. 257.706 van 20 oktober 2023

A. 240.269/V-2033

In zake: **1. SALKOVA** Denisa,
 2. EVERAERTS Jean-Pierre,
 beiden bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Joël van Ypersele en advocaat Elise Hecq,
 Koloniënstraat 56/6
 1000 Brussel,

tegen:

het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
vertegenwoordigd door zijn regering,
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Thomas Hazard en
advocaat Marie Bazier,
Tedescolaan 7
1160 Brussel.

Verzoekende partij tot tussenkomst:

de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs,
ook GO! Onderwijs van de Vlaamse
Gemeenschap genoemd,
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Kyoto Van Herreweghe,
Havenlaan 86/C/113
1000 Brussel.

I. Voorwerp van het beroep

Bij een op 13 oktober 2023 via elektronische weg ingediend verzoekschrift vorderen Denisa Salkova en Jean-Pierre Everaerts, met toepassing van de procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid, de schorsing van de tenuitvoerlegging van de beslissing d.d. 17 juli 2023 waarbij de gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een stedenbouwkundige vergunning verleent waarbij de

uitbreiding wordt toegestaan van basisschool “De Stadsmus” op een goed gelegen Henri de Brouckèrelaan nr. 16 te Oudergem.

II. Verloop van de rechtspleging

Bij een beschikking van de XVe kamer d.d. 16 oktober 2023 is bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 18 oktober 2023.

De verwerende partij heeft een nota met opmerkingen en het administratief dossier ingediend.

Bij een op 17 oktober 2023 ingediend verzoekschrift vraagt de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, ook GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap genoemd, als tussenkomende partij te mogen optreden.

Bij een beschikking van de XVe kamer d.d. 18 oktober 2023 is de zaak naar de algemene rol verwezen om aan de tweetalige Ve kamer toegewezen te worden.

Bij een beschikking van de voorzitter van de Raad van State d.d. 18 oktober 2023 is de zaak toegewezen aan de tweetalige Ve kamer van de Raad van State.

Staatsraad en waarnemend voorzitter Luc Donnay heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Joël van Ypersele en advocaat Elise Hecq, die voor de verzoekende partijen verschijnen, advocaat Marie Bazier en advocaat Sacha Hancart, die voor de verwerende partij verschijnen, en advocaat Sean Fagnoul en advocaat Tobias Burms *loco* Kyoto Van Herreweghe, die voor de verzoekende partij tot tussenkomst verschijnen, zijn gehoord.

Eerste auditeur Erik Bosquet heeft een eensluidend advies gegeven.

De bepalingen betreffende het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, zijn toegepast.

III. Feiten

1. Op 23 december 2021 dient GO ! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning met het oog op de uitbreiding van basisschool “De Stadsmus” op een goed gelegen Henri de Brouckèrelaan nr. 16 te Oudergem. Die aanvraag heeft meer bepaald betrekking op de bouw van een nieuw schoolgebouw, het rooien van 10 hoogstammige bomen, het afbreken van verscheidene volumes, het plaatsen van tijdelijke inrichtingen tijdens de bouwperiode van het nieuwe schoolgebouw, het inrichten van 24 parkeerplaatsen in openlucht en het inrichten van een kiss-and-ride voor het nieuwe gebouw.

Volgens het gewestelijk bestemmingsplan bevindt het goed zich in een gebied voor uitrustingen van collectief belang of van openbare diensten.

Die aanvraag bevat een effectenrapport.

2. Op 12 april 2022 dient de verzoekende partij wijzigingsdocumenten in bij de gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omdat de aangetekende zending tegen ontvangstbewijs d.d. 25 januari 2022 onvolledig was.

3. Op 11 juli 2022 wordt voor de school “De Stadsmus” een milieuvergunning afgegeven die op 12 december 2022 na beroep bevestigd wordt.

4. Op 12 juli 2022 verklaart de gemachtigde ambtenaar dat het dossier voor de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning volledig is.

5. Van 15 september tot 14 oktober 2022 wordt een openbaar onderzoek gehouden; er worden 67 bezwaarschriften ingediend.

6. Op 27 oktober 2022 brengt de Overlegcommissie een niet-unaniem ongunstig advies uit over het project (wat de gemeente en Leefmilieu Brussel betreft) en een gunstig minderheidsadvies (wat Urban en het patrimonium betreft).

7. Op 8 november 2022 geeft het college van burgemeester en schepenen van Oudergem een ongunstig advies.

8. Op 20 februari 2023 beslist de gemachtigde ambtenaar artikel 191 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) toe te passen.

Er wordt onder meer melding gemaakt van de volgende voorwaarden die tot de wijziging van de aanvraag leiden:

“- Herbekijken van het aantal parkeerplaatsen op de site (deze dienen voldoende laag te zijn om niet het gebruik van de auto door het personeel aan te moedigen, en voldoende hoog om voor geen inname van parkeerplaatsen/overlast langsheen de omringende straten te zorgen) en deze langsheen de inrit naar het binnengebied en tegen de perceelsgrenzen te verwijderen; de gehele parking dient waterdoorlatend te zijn;

- Meer fietsenstallingen voorzien op het perceel;

(...)

- Geen *Kiss and ride* inrichten op het openbaar domein zonder akkoord van het college van burgemeester en schepenen van Oudergem en overeenkomstig de plannen aanpassen van de omgeving.”

9. Op 18 april 2023 dient de vergunningsaanvrager wijzigingsdocumenten in.

10. Op 17 juli 2023 geeft de gemachtigde ambtenaar op bepaalde voorwaarden de aangevraagde stedenbouwkundige vergunning af. Dat is de bestreden handeling.

Eén van de voorwaarden die in de vergunning opgelegd worden, luidt als volgt: “*Geen kiss and ride zone voor het gebouw inrichten*”.

11. Op 31 juli 2023 stelt de gemeente Oudergem bij de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een beroep in tegen die vergunning.

12. Op 14 september 2023 wordt de beslissing van de gemachtigde ambtenaar met toepassing van artikel 197/15, § 4, van het BWRO bevestigd, aangezien de regering zich niet binnen de voorgeschreven termijn uitgesproken heeft.

IV. Tussenkoms

Bij een op 18 oktober 2023 ingediend verzoekschrift vraagt de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, ook GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap genoemd, als tussenkoms partij te mogen optreden.

Als begunstigde van de bestreden vergunning heeft hij er belang bij in deze procedure tussen te komen.

V. Voorwaarden voor schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid

Overeenkomstig artikel 17, § 1, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, kan de tenuitvoerlegging van een

bestuurlijke beslissing slechts geschorst worden indien twee voorwaarden vervuld zijn: de zaak moet te spoedeisend zijn voor een behandeling ervan in een beroep tot nietigverklaring en er dient minstens één ernstig middel aangevoerd te zijn dat de nietigverklaring van de beslissing *prima facie* kan verantwoorden. Paragraaf 4 van datzelfde artikel voorziet in de mogelijkheid van een vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid, in welk geval aangegeven moet worden in welk opzicht de behandeling van de zaak onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de vordering tot schorsing bedoeld in paragraaf 1.

VI. Uiterst dringende noodzakelijkheid

VI.1. Standpunten van de partijen

A. Verzoekende partijen

De verzoekende partijen stellen dat hen met een e-mail van 9 oktober 2023 meegedeeld is dat de vergunningsaanvrager vanaf 19 oktober 2023 met de werkzaamheden wilde beginnen. Ze leiden daaruit af dat die werken elk moment kunnen beginnen en dat noch de termijn voor de behandeling van het beroep tot nietigverklaring, noch de gebruikelijke termijn waarbinnen een gewone vordering tot schorsing behandeld wordt, zullen kunnen verhinderen dat een moeilijk te herstellen ernstig nadeel ontstaat, zoals door hen gevreesd wordt. Ze stellen dat ze blijk gegeven hebben van veel naarstigheid door hun vordering in te dienen vier dagen nadat zij kennis gekregen hadden van het begin van de werkzaamheden.

B. Verwerende partij

De verwerende partij is van oordeel dat de procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid haar rechten van verdediging ernstig schaadt.

Met betrekking tot het zorgvuldig handelen voert de verwerende partij het volgende aan:

“Uit het schrijven van de raadslieden van de verzoekende partijen d.d. 18 september 2023 blijkt dat deze laatsten wel degelijk op de hoogte waren van het bestaan van de stedenbouwkundige vergunning d.d. 17 juli 2023 én van het beroep dat de gemeente Oudergem ingesteld had bij de regering. Hadden ze daar geen weet van gehad, zouden de verzoekende partijen, gelet op de termijn die uw Raad nodig heeft voor de behandeling van een beroep tot nietigverklaring, immers een beroep tot nietigverklaring ingesteld hebben tegen de vergunning van 17 juli 2023 vóór het versturen van dat schrijven of althans enkele dagen ná het versturen ervan om er zeker van te zijn dat hun beroep ontvankelijk was.

Daardoor is de op 13 oktober 2023 ingestelde vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid ingesteld bijna een maand nadat de stedenbouwkundige vergunning van 17 juli 2023 opnieuw uitvoerbaar geworden was gelet op de bevestiging krachtens artikel 197/15, § 4, van het BWRO, waarvan de verzoekende partijen perfect op de hoogte waren.”

Met betrekking tot het bestaan van een nakend gevaar merkt ze op dat de verzoekende partijen zich enkel gebaseerd hebben op een mail van de vergunninghouder waarin staat dat de “voorbereidende werkzaamheden” op 19 oktober 2023 zullen beginnen en dat ze daaruit afgeleid hebben dat die werken elk moment gingen beginnen.

Zij betoogt het volgende:

- " In werkelijkheid omvatten de door de schoolraad aangehaalde voorbereidende werken uitsluitend de plaatsing van klascontainers die bedoeld zijn om vanaf december 2023 een deel van de leerlingen van de school in onder te brengen. De plaatsing van dergelijke containers is een tijdelijke maatregel die ongedaan kan worden gemaakt en die bovendien geen grotere opvangcapaciteit binnen de school impliceert. Behalve een eventuele esthetische hinder - waarover de verzoekende partijen niet klagen - lijkt de plaatsing van die containers niet voor andere overlast te zullen zorgen.
De eigenlijke werken zouden moeten starten met de afbraakfase, die in december 2023 of zelfs in januari 2024 begint.
Het vellen van de bomen is dan weer niet voorzien voor de onmiddellijke toekomst.
Tot slot zullen de eigenlijke bouwwerken in het beste geval niet eerder dan februari 2024 van start gaan, met dien verstande dat de volledige duur van de werken wordt geschat op 19 maanden".

Ze leidt daaruit af dat de verzoekende partijen tot staving van hun vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid, geen enkel nadeel aanvoeren dat verband houdt met de afbraakfase, en stelt dat ze meer gedetailleerde kennis hadden moeten hebben van de omvang van de voorbereidende werken en de planning van de werken in hun geheel.

C. Tussenkomende partij

In een voorafgaande opmerking stelt de tussenkomende partij dat de procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid haar rechten van verdediging ernstig schaadt, alsook die van de verwerende partij.

Wat betreft het bestaan van een nakend gevaar stelt ze het volgende:

- " In casu starten de voorbereidende werken van de tussenkomende partij op donderdag 19 oktober 2023, maar bestaan ze uitsluitend in het plaatsen van een enkele klascontainer boven op de reeds aanwezige tijdelijke container.
Het eigenlijke startschot van de werken door de algemene aannemer wordt ten vroegste in december 2023 gegeven, dus over minstens anderhalve maand.

Aangezien op donderdag 19 oktober 2023 enkel een mobiele en tijdelijke container wordt geplaatst, kunnen de verzoekende partijen niet staande houden dat er welk nakend gevaar dan ook zou dreigen dat de gebruikmaking van een schorsingsprocedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid zou kunnen rechtvaardigen. Het gaat hier ten slotte om niet meer dan een mobiele klas, waarvan de plaatsing perfect ongedaan kan worden gemaakt".

VI.2. Onderzoek

1. Gebruikmaking van de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid moet een uitzondering blijven, omdat die procedure de rechten van de verdediging en het onderzoek van de zaak tot een strikt minimum beperkt. Een dergelijke gebruikmaking kan alleen worden toegestaan wanneer die procedure de enige is die de door de verzoeker gevreesde schade met goed gevolg kan voorkomen, terwijl dat met de gewone kortgedingprocedure die onder de gewone regeling inzake spoedeisendheid valt, niet mogelijk zou zijn. De verzoeker moet ook al het nodige hebben gedaan om de schade te voorkomen en dient de Raad van State zo snel mogelijk te adïëren volgens de daartoe geëigende procedure. Die twee vereisten, namelijk het naarstige optreden van de verzoeker en het nakende gevaar, zijn voorwaarden voor de ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid".

Gelet op wat voorafgaat, dient de verzoekende partij, zodra de wetgever niet meer eist dat tegelijk met een beroep tot nietigverklaring ook een vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de aldus bestreden handeling wordt ingediend, proactief na te gaan of en wanneer de stedenbouwkundige vergunning waarvan zij de nietigverklaring vordert ten uitvoer dreigt te worden gelegd, met dien verstande dat zulk een vergunning uitvoerbaar is zodra ze is afgegeven.

Indien de verzoekende partij in dat verband geen informatie heeft verkregen, mag ze, eventueel tegelijk met haar beroep tot nietigverklaring, een vordering tot schorsing indienen volgens de gewone procedure en desnoods, als de werken starten voordat een arrest met betrekking tot de vordering tot schorsing wordt gewezen, volgens de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid, zoals is toegestaan krachtens artikel 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Wanneer uit de verkregen informatie blijkt dat de begunstigde van de kwestieuze vergunning voornemens is de vergunning uit te voeren binnen een termijn die onverenigbaar is met het onderzoek van een beroep tot nietigverklaring, kan een zorgvuldig optredende verzoekende partij haar verzoek vergezeld doen gaan van een gewone vordering tot schorsing, of zelfs van een vordering tot schorsing volgens de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid indien het

werk in een uitvoeringsfase komt en te vrezen valt dat, gelet op de gegeven omstandigheden, haar belangen zullen worden aangetast binnen een termijn die niet verenigbaar is met de behandeling van haar gewone vordering tot schorsing. Op dat ogenblik dient de verzoekende partij de Raad van State onverwijld te adiëren.

2. Wat betreft de zorgvuldigheidsvoorwaarde blijkt *in casu* uit stuk 7, dat door de verzoekende partijen is ingediend, dat zij op 18 september 2023 de begunstigde van de vergunning hebben gevraagd wanneer die vergunning ten uitvoer zou worden gelegd.

Met een e-mailbericht van 9 oktober 2023 hebben de raadslieden van de begunstigde van de vergunning geantwoord dat "[d]e voorbereidende werkzaamheden zullen aanvangen op 19 oktober 2023".

Aangezien het beroep is ingesteld op 13 oktober, dus 4 dagen nadat de verzoekende partijen hebben vernomen dat de tenuitvoerlegging van de vergunning ophanden was, hebben dezen blijk gegeven van de vereiste naarstigheid teneinde de gevreesde hinder te voorkomen en hebben zij de zaak zo spoedig mogelijk aanhangig gemaakt bij de Raad van State.

De bekendmaking van de werken door middel van een aanplakking op 5 oktober 2023 doet niets af aan die conclusie, aangezien in die bekendmaking, waarvan de verzoekende partijen naar eigen zeggen op 11 oktober kennis hebben genomen, geen melding wordt gemaakt van de aanvangsdatum van de werken.

3. Wat betreft de voorwaarde van het nakende gevaar is de bestreden stedenbouwkundige vergunning uitvoerbaar. In hun respectieve procedurestukken maken de verwerende en de tussenkomende partij melding van het vermoedelijke tijdschema van de werken. Daaruit blijkt met name - en dat gegeven werd bevestigd tijdens de pleidooien - dat het enige werk dat was voorzien voor die donderdag 19 oktober bestond in de plaatsing van een containerklas, zonder meer. De tussenkomende partij wijst er voorts op dat het vellen van de bomen en de afbraakwerken gepland staan in de loop van december 2023.

Die termijn is slecht verenigbaar met de behandeling van een gewone vordering tot schorsing, zodat de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid wel degelijk de enige is waarmee men het gevreesde nadeel naar behoren kan voorkomen.

4. Ter terechtzitting hebben de verwerende en de tussenkomende partij betoogd dat het gevaar niet nakend was, in zoverre de nadelen die de verzoekende

partijen in eerste instantie vrezen, in het bijzonder het vellen van de bomen en de verhuizing van de school, zich niet eerder dan december zouden voordoen.

In dat verband dient erop te worden gewezen dat in het e-mailbericht dat de raadsman van de verzoekende partijen op 18 september 2023 aan de begunstigde van de vergunning heeft gezonden, laatstgenoemde werd gevraagd niet alleen de datum van de aanvang van de werken mee te delen, maar tevens de "organisatie van de werken". Aangezien de mail met het antwoord van de tussenkomen partij, die meer dan 20 dagen na die vraag werd verzonden, vermeldde dat "de voorbereidende werkzaamheden zullen aanvangen op 19 oktober 2023", zonder nadere precisering, kan de verzoekende partijen niet worden verweten dat zij uit dat antwoord hebben afgeleid dat de werken op zeer korte termijn in een uitvoeringsfase zouden komen.

De verzoekende partijen mogen immers op procedureel vlak niet het slachtoffer worden van het onvolledige antwoord dat de begunstigde van de vergunning heeft gegeven. Laatstgenoemde moet de verantwoordelijkheid op zich nemen voor de nauwkeurigheid van zijn antwoord.

5. De conclusie is dat de verzoekende partijen blij hebben gegeven van de vereiste naarstigheid, terwijl het nakende gevaar, rekening houdend met de gegeven omstandigheden, bewezen moet worden geacht, zodat voldaan is aan de voorwaarden voor de ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid.

VII. Spoedeisendheid

VII.1. Standpunten van de partijen

A. Verzoekende partijen

De verzoekende partijen geven aan dat zij eigenaar zijn van respectievelijk de woning gelegen Henri de Brouckèrelaan nr. 18 (te weten naast het kwestieuze project) en van het gebouw gelegen op nr. 19 van dezelfde laan (te weten recht tegenover het project). Zij stellen dat het project voor hen verschillende vormen van overlast zal meebrengen.

Zij herinneren er vooreerst aan dat de tenuitvoerlegging van de vergunning zal betekenen dat het huidige gebouw (dat momenteel alleen een gelijkvloerse verdieping heeft) zal worden gesloopt, dat 10 bomen zullen worden geveld en dat een nieuw gebouw zal worden opgetrokken waardoor het aantal

leerlingen van 250 naar 480 zal stijgen, met eveneens een verhoudingsgewijze stijging van het aantal leerkrachten op de site tot gevolg.

Vervolgens maken ze gewag van aanzienlijke mobiliteitsproblemen vanwege het grotere aantal mensen dat de school bezoekt, terwijl de wijk tijdens de spitsuren nu al op zijn maximale draagkracht zit wat autoverkeer betreft, zoals met name uit het lokale mobiliteitscontract blijkt. Ter staving van hun bezorgdheden leggen ze meerdere schema's en foto's voor van de huidige situatie.

Wat de aantasting van hun leefomgeving betreft, wijzen ze op de geluidsoverlast en de visuele hinder die met name voortvloeien uit de aanleg van een speelplaats op de eerste verdieping van het nieuwe gebouw en uit het gebruik van een polyvalente zaal. Zij betreuren het vellen van een tiental bomen die volgens hen een essentieel landschapselement van de wijk vormen en die bijdragen aan het in stand houden van een groene wijk. Zij voeren aan dat dit nadeel onomkeerbaar wordt zodra het zich heeft voorgedaan.

Zij voegen daaraan toe dat de eerste verzoekende partij specifiek zal moeten inboeten aan privacy en geluidshinder zal ondervinden, enerzijds vanwege de aanleg van een speelplaats langs haar tuin, op de plaats waar nu een gebouw staat, en anderzijds vanwege een grote uitbreiding van de capaciteit van de school. Zij vrezen eveneens, nog steeds wat de eerste verzoekende partij betreft, een groot verlies van zonlicht vanwege de omvang van het op te trekken gebouw.

Ze beweren ten slotte dat, wat de situatie van de tweede verzoekende partij betreft, het kwestieuze project ervoor zal zorgen dat zij veel minder zonlicht krijgt en haar het onbelemmerde uitzicht op een groene omgeving zal ontnemen dat zij nu heeft.

B. Verwerende partij

Wat betreft de hinder voor de mobiliteit stelt de verwerende partij dat de verhuizing naar containers van de kleuterschool die momenteel op 900 m daarvandaan ligt, op de Invalidenlaan, slechts een tijdelijk en omkeerbaar nadeel meebrengt, en dat die voorts pas ten vroegste in december 2023 zal plaatsvinden.

Wat betreft de aangevoerde geluidsoverlast en visuele hinder, stelt ze dat de verhoging van de capaciteit van de school niet betekent dat alle leerlingen tegelijkertijd speeltijd zouden hebben of dat ze op hetzelfde moment van de refter zouden gebruikmaken, en stelt ze voorts dat een deel van het geluid zal worden geabsorbeerd door de groene ruimten. Ze meent dat de geluidsstudie die bij het

dossier is gevoegd, niet aantoonend dat de school de geluidslimieten zou overschrijden, of het nu gaat om geluid dat te maken heeft met het bezoeken van de school dan wel om geluid dat uit de polyvalente zaal komt. Wat betreft het uitzicht dat men heeft vanaf de verhoogde speelplaats, stelt ze dat die speelplaats zal worden gebruikt door leerlingen van de 1ste kleuterklas tot het 6de leerjaar en dat een metalen reling van een meter hoog zal worden geïnstalleerd.

Wat betreft de wijziging van de leefomgeving ten gevolge van het vellen van 10 bomen, wijst ze erop dat een uitzicht op bomen in een verstedelijkt gebied geen verworven recht is. Ze benadrukt dat er geen enkel bijzonder exemplaar zal worden geveld, en wijst op het plan met uit te voeren aanplantingen waardoor het huizenblok zijn boomrijke karakter zal behouden.

Wat betreft het aangevoerde lichtverlies, stelt ze dat de eerste verzoekende partij lijdt onder een schaduwwerking en een vermindering van de lichtinval die niet verder gaat dan de normale belasting in een zone voor collectieve uitrustingen. Ze meent dat de uittreksels uit de studie inzake schaduwwerking die in het verzoekschrift zijn opgenomen, niet aantonen dat een dergelijke zone wordt gecreëerd. Over de situatie van de tweede verzoekende partij stelt ze dat een vermindering van de lichtinval vanwege de bouw van een hogere gevel dan de voorheen bestaande gevel, waarschijnlijk wel een nadeel vormt, maar dat het zeker niet om een ernstig nadeel gaat ten aanzien van de ligging van het goed in een verstedelijkt gebied. Ze voegt eraan toe dat de bouw van een 10 meter hoog gebouw en het vellen van twee bomen, terwijl alle gebouwen die aan het bestreden project grenzen twee à drie verdiepingen hebben - wat dus vergelijkbaar is met het bestreden project - geen ernstig nadeel vormen. Tot slot wijst ze erop dat de tweede verzoekende partij geen recht kan doen gelden op de handhaving van het uitzicht dat hij momenteel vanaf zijn terras of vanuit zijn venster heeft.

C. Tussenkomen partij

Wat betreft de ernstige nadelen die de verzoekende partijen aanvoeren, stelt de tussenkomen partij dat deze niet imminent zijn, zodat een van de voorwaarden om gunstig te beschikken op de vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid, niet is vervuld.

Ze stelt dat de sloopwerkzaamheden “vanaf december 2023 of zelfs januari 2024” zullen starten en dat de bouwwerkzaamheden niet eerder dan februari 2024 zijn gepland, terwijl de nadelen voortvloeiend uit de werkzaamheden noch ernstig, noch moeilijk te herstellen zijn.

VII.2. Onderzoek

1. Spoedeisendheid vereist dat aan de verzoekende partij een nadeel van een zekere ernst wordt berokkend door de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden handeling.

De bewijslast inzake die voorwaarde tot spoedeisendheid ligt bij de verzoekende partij.

2. Zoals reeds is opgemerkt, grenst de woning van de eerste verzoekende partij aan het project. Die van de tweede verzoekende partij ligt juist tegenover het project en kijkt rechtstreeks uit op het nieuwe gebouw.

3. Wat de mobiliteit betreft, leggen de verzoekende partijen verschillende stukken (onder meer het gemeentelijk mobiliteitsplan) en foto's voor, waaruit mag worden afgeleid dat de Henri de Brouckèrelaan een vrij smalle weg is die tijdens de spitsuren behoorlijk verzadigd is.

De uitvoering van het bestreden project, waardoor het aantal bezoekers van de school zal verdubbelen tot ongeveer 500 (leerlingen en leerkrachten), dreigt in die omstandigheden bepaalde ongemakken te veroorzaken die wegens hun repetitieve karakter de vereiste ernst hebben.

4. Bovendien worden de verzoekende partijen ook de bomen ontnomen die hun huidige leefomgeving vormen, in het bijzonder de grootste bomen (es, esdoorn, spar en thuja), langs de Henri de Brouckèrelaan.

Gelet op de omvang van het op te richten gebouw op deze locatie, met name de aanleg van een hooggelegen speelplaats die uitkomt op het goed van de eerste verzoekende partij, moet worden geoordeeld dat ook deze wijziging van de leefomgeving voldoende ernstig is, althans wat de eerste verzoekende partij betreft.

5. De conclusie is dat de spoedeisendheid voldoende is aangetoond.

VIII. Eerste middel, eerste onderdeel

VIII.1. Standpunten van de partijen

A. Verzoekende partijen

De verzoekende partijen ontlenen een eerste middel aan schending van de artikelen 191, 175/15, 175/16, 1°, 2°, 4° en 7°, 175/20 en 190 van het BWRO, van rubriek 24 van bijlage B bij het BWRO, van de artikelen 4 en 5 van richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particulier projecten en van de bijlagen III en IV bij die richtlijn, alsook aan schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en aan een kennelijke beoordelingsfout.

In een eerste onderdeel wijzen ze erop dat de vergunningsaanvraag in de loop van het onderzoek wijzigingen heeft ondergaan die volgens hen niet als bijkomstig kunnen worden aangemerkt. Ze merken op dat over de aldus gewijzigde aanvraag noch een aanvullend effectenverslag is gemaakt, noch een nieuw openbaar onderzoek is gehouden. Ze stellen dat ze vanwege die tekortkomingen geen mogelijkheid hebben gehad bepaalde opmerkingen te maken over de impact van de in de aanvraag aangebrachte wijzigingen en dat de overheid daardoor geen weloverwogen beslissing heeft kunnen nemen.

Ze stellen dat de aangepaste plannen, vergezeld van een aanvullende nota met toelichtingen, met name de volgende wijzigingen voorzien:

- het aantal parkeerplaatsen, aanvankelijk vastgesteld op 24, gaat naar 16 (waarvan 2 gereserveerd voor personen met een beperkte mobiliteit);
- het aantal overdekte fietsplaatsen stijgt van 24 naar 45;
- de kiss-and-ride wordt afgeschaft.

Volgens hen zullen die wijzigingen een wezenlijke impact hebben op de mobiliteit in de wijk, terwijl dit soort overlast al herhaaldelijk aan de orde is gesteld, zowel door henzelf, in hun bezwaarschrift van 12 oktober 2022, als door de gemeente, in haar ongunstig advies van 8 november 2022. Ze zijn ook van mening dat de conclusies van het effectenverslag aanzienlijk zouden moeten worden gewijzigd, aangezien de kiss-and-ride verdwijnt en het aantal parkeerplaatsen wordt verminderd. Ze voeren met name aan dat het gebruik van de auto door personeelsleden en ouders van leerlingen wordt gebagatelliseerd in de aanvullende nota met toelichtingen ter rechtvaardiging van die wijzigingen.

B. Verwerende partij

De verwerende partij wijst erop dat het oorspronkelijk geplande project is herzien om het aantal parkeerplaatsen voor fietsen te verhogen, het aantal

parkeerplaatsen dat momenteel is gereserveerd voor voertuigen van leerkrachten te verdubbelen en de kiss-and-ride, die op gemeentegrond was gepland, te schrappen.

Ze wijst op de volgende passage van de bestreden handeling:

“Overwegende dat volgens de aanvrager 8 parkeerplaatsen reeds bestaand zijn op de site; dat deze vermeld worden in de milieuvergunning klasse 3 afgeleverd door het College van Burgemeester en Schepenen van Oudergem d.d.12 november 2019;

Overwegende dat de school momenteel functioneert met 8 parkeerplaatsen; dat deze parkeerplaatsen zich, in verhouding tot de schooluitbreiding (een verdubbeling van het aantal leerlingen), verdubbelen ten einde geen bijkomende parkeerdruk door leerkrachten te veroorzaken in de naburige straten;

Overwegende dat deze 16 parkeerplaatsen niet voldoende zijn om leerkrachten aan te moedigen om met de wagen naar het werk te komen; dat alternatieve vervoersmiddelen worden gestimuleerd door de school”.

Volgens haar was de wijziging van het aantal parkeerplaatsen onder meer een reactie op verzoeken van reclamanten die erover klaagden dat de straten rond de school na 19 uur, dus wanneer de school gesloten was, verzadigd waren. Volgens haar is op die manier rekening gehouden met "de huidige situatie van de toekomstige behoeften", maar ook met de inspanningen van de verzoekende partij om haar leerkrachten aan te moedigen afstand te doen van hun auto. Zij ziet niet in hoe een verdubbeling van het huidige aantal parkeerplaatsen niet voldoende zou zijn om de verdubbeling van het aantal leraren op te vangen.

Tot slot benadrukt ze dat het project 48 parkeerplaatsen voor fietsen omvat. Ze wijst erop dat die wijziging een verdubbeling tot gevolg heeft van het aantal parkeerplaatsen dat aanvankelijk in het vergunningsaanvraagdossier was voorzien, wat tegemoetkomt aan de verzoeken van de reclamanten en het college. Ze ziet niet in hoe die wijziging van het project zo substantieel zou zijn dat ze in strijd zou zijn met het bepaalde van artikel 191 van de CoBAT.

Ze besluit daaruit dat de betwiste wijzigingen zijn aangebracht om tegemoet te komen aan de bezwaren van de buurtbewoners en van het college van burgemeester en schepenen, zodat het niet nodig was daar nieuwe maatregelen inzake bekendmaking voor te treffen.

Ten overvloede wijst ze erop dat het schrappen van de kiss-and-ride voortvloeit uit het ongunstige advies van het college van burgemeester en schepenen, waarin werd onderstreept dat de gemeente niet had ingestemd met de realisatie van de inrichting in kwestie op haar openbaar domein. Volgens de

verwerende partij gaat het opnieuw om een reactie op een advies die geen substantiële wijzigingen aanbrengt in het project, waarvan de architectuur, de omvang en de functie onveranderd blijven.

C. Tussenkomende partij

De tussenkomende partij merkt op dat de voorwaarden voor de toepassing van artikel 177/1, § 5, van het BWRO wel degelijk vervuld zijn, aangezien de wijzigingen telkens betrekking hebben op minder belangrijke delen van het project en zelfs de door de verzoekende partijen gehekelde effecten in bepaalde opzichten beperken, dat ze van bijkomstig belang zijn, en dat ze tegemoetkomen aan de bezwaren van het aanvankelijke project of bedoeld zijn om komaf te maken met de in het aanvankelijke project vervatte afwijkingen. Ze leidt daaruit af dat die wijzigingen niet moesten worden onderworpen aan een aanvullend effectenrapport, noch aan nieuwe onderzoeksmaatregelen.

Ze geeft aan dat de steller van de bestreden handeling wel degelijk rekening heeft gehouden met de effecten van het project op het verkeer en op de parkeersituatie, en ze geeft de relevante passages van de bestreden handeling weer.

VIII.2. Onderzoek

Artikel 191 van het BWRO bepaalt:

“§ 1. De vergunnende overheid kan voorwaarden opleggen die wijzigingen aan de vergunningsaanvraag impliceren.

De termijn waarbinnen de vergunnende overheid haar beslissing moet meedelen overeenkomstig artikel 156, 178, 178/2 of 188/3, wordt opgeschort vanaf de verzending, door de overheid aan de aanvrager, van het verzoek om de vergunningsaanvraag te wijzigen.

§ 2. De aanvrager stelt de vergunnende overheid in kennis van de gewijzigde aanvraag, binnen de zes maanden gerekend vanaf de verzending van het in § 1, tweede lid bedoelde verzoek. Bij ontstentenis, mag de vergunnende overheid een beslissing nemen over de aanvraag in haar ongewijzigde vorm.

§ 3. Binnen de dertig dagen na ontvangst van de gewijzigde aanvraag, gaat de vergunnende overheid na of het dossier volledig is en of de gewijzigde aanvraag opnieuw moet onderworpen worden aan onderzoekshandelingen, volgens de voorwaarden bedoeld in § 4 en stuurt ze de aanvrager bij aangetekende brief een ontvangstbewijs als het dossier volledig is. In het andere geval, laat ze aan de aanvrager onder dezelfde voorwaarden weten dat zijn dossier niet volledig is, met vermelding van de ontbrekende documenten of inlichtingen; de vergunnende overheid levert het ontvangstbewijs af binnen dertig dagen vanaf de ontvangst van deze documenten of inlichtingen.

Indien de aanvrager binnen zes maanden na kennisgeving van het onvolledige karakter van het dossier, geen enkel van de ontbrekende documenten of inlichtingen meedeelt, dan vervalt de vergunningsaanvraag. Indien de aanvrager een deel van deze documenten meedeelt, zijn de bepalingen van deze paragraaf opnieuw van toepassing.

Indien het ontvangstbewijs niet is verzonden of de onvolledigheid van het dossier niet is meegedeeld binnen de in het eerste lid bedoelde termijnen, wordt de in § 1, tweede lid bedoelde opschorting opgeheven en begint de termijn waarbinnen de vergunnende overheid haar beslissing moet meedelen overeenkomstig artikel 156, 178, 178/2 of 188/3 opnieuw te lopen vanaf de dag volgend op het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn.

§ 4. Wanneer de wijzigingen geen invloed hebben op het voorwerp van het project, van bijkomstig belang zijn en bedoeld zijn om tegemoet te komen aan de bezwaren die het oorspronkelijk project oproep, of wanneer ze de afwijkingen van het oorspronkelijk project bedoeld in artikel 126 § 11 uit de aanvraag willen schrappen, dan neemt de vergunnende overheid een beslissing over de gewijzigde aanvraag, zonder dat deze opnieuw moet worden onderworpen aan de reeds uitgevoerde onderzoekshandelingen.

De in § 1, tweede lid bedoelde opschorting wordt opgeheven op de datum van verzending van het ontvangstbewijs van het volledige dossier, bedoeld in § 3, en de termijn waarbinnen de vergunnende overheid haar beslissing moet meedelen overeenkomstig artikel 156, 178, 178/2 of 188/3 begint opnieuw te lopen.

§ 5. Wanneer de wijzigingen die in het project werden aangebracht op initiatief van het college van burgemeester en schepenen of de gemachtigde ambtenaar niet voldoen aan de in § 4 bedoelde voorwaarden, dan wordt de gewijzigde aanvraag opnieuw onderworpen aan onderzoekshandelingen die de vergunnende overheid bepaalt.

In dat geval, vervalt de in § 1, tweede lid bedoelde opschorting en begint, in afwijking van artikelen 156 en 178, 178/2, de termijn waarbinnen het college van burgemeester en schepenen of de gemachtigde ambtenaar zijn beslissing openbaar moet maken, pas te lopen vanaf de verzending van het ontvangstbewijs zoals bedoeld in § 3.

§ 6. In afwijking van de voorgaande paragrafen, wanneer de Regering de aanvrager wenst te verzoeken om in de vergunningsaanvraag wijzigingen aan te brengen die niet voldoen aan de in § 4 bedoelde voorwaarden, weigert zij de vergunning en verzoekt ze de aanvrager om een nieuwe vergunningsaanvraag in te dienen bij de in eerste instantie bevoegde vergunnende overheid”.

Uit de bewoordingen van artikel 191, § 4, van het BWRO volgt dat alleen als alle opgesomde voorwaarden vervuld zijn, het gewijzigde project niet opnieuw aan de al uitgevoerde onderzoekshandelingen moet worden onderworpen.

In casu blijkt uit de brief van 20 februari 2023 dat de gemachtigde ambtenaar wijzigingen van het project heeft gevraagd die met name betrekking hadden op het aantal parkeerplaatsen binnen de site en op de kiss-and-ride.

Zoals de verzoekende partijen opmerken, is er in het project dat ingevolge die brief werd aangepast, geen sprake meer van een dergelijke zone, terwijl het aantal parkeerplaatsen binnen het schooldomein werd verminderd.

Die elementen kunnen niet als bijkomstig worden beschouwd, in zoverre uit het onderzoek van de vergunningsaanvraag, en in het bijzonder uit de klachten die tijdens het openbaar onderzoek zijn ingediend en uit het ongunstige advies van de gemeente Oudergem, blijkt dat mobiliteit een teer punt van het project is, dat zal leiden tot een verdubbeling van de capaciteit van een school die zich in een wijk bevindt die al met mobiliteitsproblemen te kampen heeft. In het bijzonder was in het

effectenrapport de inrichting van een kiss-and-ride precies voorzien om de impact van het project op het verkeer in de wijk te verlichten.

Dat de wijzigingen die in een stedenbouwkundig project worden aangebracht bijkomstig zijn, valt niet op te maken uit louter het feit dat ze enkel betrekking hebben op de inrichting van de onmiddellijke omgeving, aangezien die omgeving belangrijk kan zijn bij de globale beoordeling van het project.

Ten overvloede wordt opgemerkt dat het verband dat de verwerende partij legt tussen de verdubbeling van het aantal parkeerplaatsen ten opzichte van de huidige situatie en de aanstaande verdubbeling van het aantal leerkrachten, weinig relevant lijkt, aangezien men niet weet hoeveel leerkrachten hun auto momenteel buiten het schooldomein parkeren.

In de omstandigheden zoals hierboven uiteengezet, is het eerste onderdeel van het eerste middel ernstig.

IX. Conclusie

Er is voldaan aan de voorwaarden gesteld in artikel 17, § 1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, die vervuld moeten zijn opdat de Raad de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden handeling kan bevelen.

X. Rechtsplegingsvergoeding

De verwerende partijen vorderen een rechtsplegingsvergoeding van 770 euro. Er is grond is om die vordering toe te wijzen.

OM DIE REDENEN BESLIST DE RAAD VAN STATE:

Artikel 1.

Het verzoek tot tussenkomst, ingediend door de Autonome Raad van het Gemeenschapsonderwijs, eveneens GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap genoemd, wordt ingewilligd.

Artikel 2.

Bevolen wordt de schorsing van de tenuitvoerlegging van de beslissing van 17 juli 2023 waarbij de gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een stedenbouwkundige vergunning verleent voor de uitbreiding van de basisschool “De Stadsmus” op een goed gelegen Henri de Brouckèrelaan nr. 16 in Oudergem.

Artikel 3.

De onmiddellijke tenuitvoerlegging van dit arrest wordt bevolen.

Artikel 4.

Overeenkomstig artikel 3, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State zal dit arrest per fax ter kennis worden gebracht van de partijen die niet voor de elektronische procedure hebben gekozen.

Artikel 5.

De bijdrage waarin artikel 66, 6°, van de algemene procedureregeling voorziet, bepaald op 24 euro, komt ten laste van de verwerende partij.

De andere kosten, bepaald op 350 euro, komen ten laste van de verwerende partij ten belope van 200 euro en van de tussenkomenende partij ten belope van 150 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel op 20 oktober 2023 door de Raad van State, Ve kamer, zitting houdend in kort geding en samengesteld uit:

Luc Donnay,
Gregory Delannay,

staatsraad, wnd. voorzitter
hoofdgriffier.

De hoofdgriffier,

De voorzitter,

Gregory Delannay

Luc Donnay